

PRÒLEG DE JULIA OTERO

ORIOI MITJÀ

A cor obert

Relat de tot el que he viscut

Columna

ORIOI MITJÀ
A COR
OBERT

Relat de tot
el que he viscut

Pròleg de Julia Otero

Columna

PRIMERA EDICIÓ: ABRIL DEL 2021

© ORIOL MITJÀ, 2021

© DEL PRÒLEG: JULIA OTERO, 2021

© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U., 2019

AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-2771-5

DIPÒSIT LEGAL: B. 4.107-2021

FOTOCOMPOSICIÓ: LA LETRA, SL

www.columnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

El paper utilitzat per imprimir aquest llibre està qualificat com a ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Índex

<i>Pròleg</i>	17
<i>Introducció</i>	23

PART I LA PERSONA

Família	31
Infància i adolescència	38
La primera lliçó a la universitat	42
Personalitat	49
Plantar cara	54
Necessitem dissidents!	59

PART 2
ON ACABEN ELS CAMINS

Primers anys de metge	63
Destinació: Papua Nova Guinea	67
Vèncer el pian	73
Traduir la recerca en beneficis per a la salut global	77
Amb un peu a Papua i l'altre a Barcelona . .	81
Els reconeixements	85

PART 3
COVID-19: QUE VE EL LLOP!

Per comprendre la infectologia	93
Atacar una epidèmia al món occidental . . .	101
L'enemic públic número u del món	103
Falsa alarma? Transmissibilitat i letalitat . . .	105
Febrer del 2020: suspeneu el Mobile!	108
La veu discordant	112
Un virus desconegut	115
La possibilitat d'una pandèmia	117

PART 4
LA CARA MÉS DURA DE LA COVID-19

Allà on no es fan tests el virus no existeix . . .	123
Contenció, mitigació i supressió	127
Un país a l'UCI	131
Una campanya de desprestigi	136
De cap al confinament	141
Collapse als hospitals	146
El drama de les residències	150

PART 5
SABREM EVITAR NOVES ONADES?

El desconfinament	157
Cerca, testeig, rastreig i aïllament	159
Reactivar CAT	161
Objectiu: evitar noves onades	164
El testeig: PCR i test d'antígens	166
El rastreig: privacitat <i>versus</i> salut	169
L'aïllament de casos i contactes	173
El Covid-Pass	175
Desacords científics de base ideològica . . .	178
El Departament de Salut llença els informes a la paperera	183

Mesures ignorades: la burocràcia atura	
la innovació	186
Rebuig al suport desinteressat de la societat	
civil	189
La nova normalitat	192
El meu quarantè aniversari i la segona	
onada	195
La polèmica dels rastrejadors	199
L'evolució de les PCR i els tests d'antígens .	201
L'any nou i la tercera onada	205

PART 6

ENTRE LA POLÍTICA I LA RECERCA

Oriol Mitjà, conseller?	211
La negativa d'Aragonès a explorar camins	
per sortir de la crisi	214
Exigint la rendició de comptes de la	
consellera i el ministre	218
La falta d'entesa entre partits catalans	222
Les crítiques d'ERC, un <i>déjà vu</i> de les	
crítiques del PSOE	225
Interpel·lar els governs sobre l'actuació	
en salut: per coherència i honestedat . . .	228
Busquem respostes: recerca per a la	
readaptació de fàrmacs antivirals	231

La hidroxicloroquina	235
Un assaig clínic faraònic	238
Un error en la gestió de les expectatives i un resultat científic negatiu	241
Guanyadors de la Lliga de Campions	244
Noves línies de recerca	247

PART 7

REFLEXIONS FINALS: PASSAT I FUTUR

Una allau d'informació	253
L'exposició mediàtica i les xarxes socials	257
La transparència informativa: sobre el fons i la forma	261
Balanç d'una pandèmia	264
Les estratègies d'altres països	268
Les diferències dins d'Europa	275
Una mirada al futur	277
La societat davant del mirall	283
Iniciatives plenes de llum	286
Viure la ciència en directe	289
Passat i futur de la ciència	292
De les malalties «on acaben els camins» a una epidèmia al món occidental	295
<i>Agraïments</i>	299

PART I
LA PERSONA

«És l'any 1940, la pesta s'apodera de la ciutat algeriana d'Orà. Tot i que d'entrada els seus habitants no se la prenen seriosament, la plaga ho arrasarà tot i, si no els mata, els canviarà rotundament la vida [...]». «El metge Rieux va decidir redactar la narració que aquí acaba, per no ser dels que callen, per testimoniar a favor dels empestats, per deixar almenys un record de la injustícia i de la violència que els havien estat fetes, i per dir simplement allò que s'aprèn enmig de les plagues: que hi ha en els homes més coses dignes d'admiració que de menyspreu».

ALBERT CAMUS, *La pesta*

Família

Em vaig criar a recer de sis dones fortes i afectuoses.

De petit vivia en un pis petit a Barcelona, al barri de les Corts, amb els meus pares i el meu germà Jordi. Tant el pare com la mare eren metges i treballaven fins molt tard; per això passava moltes hores amb el meu germà i amb la meva àvia per part de mare, la tieta àvia i tres tietes que vivien al pis de dalt. Incloent-hi la meva mare, són sis dones que van influir decisivament en la meva personalitat.

L'avi matern era el bioquímic valencià Vicent Villar Palasí, fundador, el 1968, i primer rector de la Universitat Autònoma de Barcelona. Però va morir jove, i va deixar una vídua i sis nenes. Per

això les dones de la meva família van haver de lluitar molt.

La meva àvia, Julia Casares, havia nascut a Madrid, i s'havia traslladat a Barcelona seguint el meu avi. El que més destacaria d'ella és la seva paciència infinita i la seva força de voluntat per tirar endavant sis filles en una època en què totes les decisions importants es deixaven als homes. Era una dona extraordinària que acceptava a tothom tal com era, fos quina fos la seva personalitat, accions o gustos, i sempre transmetia tranquil·litat. Educada, cordial i conciliadora, mai no es queixava de res, mai no tenia una mala resposta per a ningú i sempre tenia temps per escoltar i ajudar.

La meva tieta àvia, Rafi, la va ajudar a cuidar les meves ties i després els nets. Casa seva solia estar plena de gent, familiars propers o llunyans, amics seus o de les meves ties, i fins i tot veïns del barri. Totes dues rebien a tothom amb un somriure i aconseguien que sentíssis que eres important per a elles.

La meva àvia va ser qui em va ensenyar a estimar i a respectar els altres i a tractar a tothom amb educació i bones paraules. La meva mare, i les meves ties, van heretar sens dubte els gens de la meva àvia Julia.

L'avi Vicent també va marcar molt la meva infantesa; era un referent. Jo no el vaig arribar a conèixer, però d'alguna manera sempre hi va estar present. L'àvia ens en parlava sovint. Ella insistia sempre, a partir de l'exemple de l'avi, en la importància dels estudis. Tres paraules, «excel·lència», «esforç» i «sacrifici», planaven sobre nosaltres i van esdevenir els pilars de la meva carrera.

L'avi era un home de principis que creia en la justícia social. Explicava a les meves ties la paràbola dels talents, que diu que cada persona rep diferents virtuts, i que qui més en té més esforç ha de fer per retornar-les a la societat. Si la vida et dona més riquesa, més bellesa, més intel·ligència, o més capacitat del que sigui, tu has de tornar-li a la vida o la societat l'oportunitat que t'ha donat.

També creia en el diàleg, i de fet durant el seu mandat al campus de la Universitat Autònoma de Barcelona els estudiants van penjar un cartell on es llegia «Illa democràtica de Papà Villar». Va viure anys d'assemblees i manifestacions d'estudiants contra el règim franquista, i si bé el cos de policia armada, uniformat de gris, executava la repressió amb càrregues o intervencions on feia ús de la força, ell defensava els estudiants i els treia de les furgonetes quan se'ls estaven a punt d'emportar detinguts.

La família del meu pare prové d'Arenys de Munt, a la comarca del Maresme. L'avi, Jordi Mitjà, havia nascut a Celrà, al Gironès, on va conèixer la meva àvia, Fernanda Sarvisé, i tots dos junts es van traslladar a Arenys, on van fer arrels. L'avi era el metge del poble en aquella època en què el metge era tota una institució, un home reconegut i respectat. Molt abans que es creessin els ambulatoris, la casa del metge era també la consulta, i per aquella casa de la plaça del poble, just a tocar de l'església, desfilaven tots els pacients d'Arenys.

El seu fill, el gran de sis germans, va continuar la tradició familiar i va ser metge cardiòleg. Jordi Mitjà pare és també molt conegut a tot el poble, una persona noble, amb molts amics, esportista, gran seguidor del Barça i fidel a fer trobades amb la família i els amics sempre que en troba l'ocasió, sobretot ara que està jubilat i gaudint de la vida com només ell ho sap fer.

La meva mare, Tere Villar, que de petita vivia a Barcelona, estiujava a Arenys, i va conèixer el meu pare amb només catorze anys. Ella també està jubilada, també és la gran de sis germanes i va treballar de metgessa intensivista. Sincera, tossuda i de personalitat forta, creu que té edat per dir i fer el que li sembli i per dedicar el temps a qui ella

vulgui. La vida és curta i no hi ha temps per barallar-se amb ningú, afirma amb rotunditat. És una lectora àvida de novel·les. Tots dos, pare i mare, són persones treballadores que s'ho han hagut de guanyar tot, que ens van transmetre la cultura de l'esforç i que ens van ensenyar, al meu germà i a mi, a ser lluitadors.

Cinc oncles o ties més també van ser metges. I en una nissaga on la medicina estava tan present, ja us podeu imaginar de què es parlava als dinars familiars: de com anaven les coses als hospitals, dels avenços... Molt particularment, va ser la meua tia Maria Villar, que treballa a l'Hospital de la Vall d'Hebron, qui em va despertar la vocació de ser metge. Amb quinze anys em vaig trencar el genoll per una caiguda, i se'm va acumular tant de líquid dins de l'articulació que patia un dolor molt intens. Per primera vegada vaig entrar a un hospital, perquè em fessin una punció per evacuar el líquid i alleujar la tensió i el dolor. En aquell moment vaig saber que volia aprendre aquella professió i tenir el coneixement per guarir persones.

Per tant, més enllà de la tradició familiar, vaig sentir un veritable desig de ser metge: d'una banda, em fascinava el funcionament del cos humà, i de l'altra, també m'atreïen els valors de la profes-

sió, la possibilitat de ser un bon metge amb la capacitat d'ajudar els altres. Per tot plegat, em resultava una professió apassionant.

En aquells anys també vaig descobrir una segona vocació: la d'escriure i transmetre amb molta claredat les idees als altres. En aquest cas era la meva tia Pilar Villar la que passava hores amb mi per corregir-me la sintaxi, la semàntica i l'ortografia. Però sobretot em va ensenyar que una comunicació efectiva no es redueix a la simple aplicació de les normes, sinó que també implica el desenvolupament de la intel·ligència lingüística, és a dir, de la capacitat d'expressar els pensaments amb paraules de forma precisa, i de la intel·ligència emocional, per comprendre les emocions dels altres i regular la manera com expressem el nostre pensament. Vaig començar escrivint narrativa per Sant Jordi, i ara passo moltes hores escrivint articles científics especialitzats.

Em considero una persona afortunada, doncs, per haver viscut ben acompanyat per una família gran en tots els sentits. De la meva família en vaig aprendre valors com el respecte, la responsabilitat, l'honestetat, l'esforç o la justícia social, i em van transmetre la passió per la medicina i per la comunicació clara i efectiva. I també em considero

afortunat —però això no ho vaig valorar fins més tard— per haver nascut en un país desenvolupat.

La vida em va portar a fer una carrera dirigida a combatre les malalties de la pobresa. Com vaig arribar fins aquí? Doncs, segurament, per un balanç delicat entre les qualitats apreses en el si de la família —l'esforç i el sentit de la responsabilitat— i d'altres de pròpies —l'atreviment—. I també, és clar, per com em van portar els vents.